

Rasspecifik avelsstrategi RAS för

Långhårig vorsteh

”Både uppfödare och hanhundsägare bör sätta sig in i den avelstrategi som gäller för rasen”

Inledning

Bakgrund Rasspecifik Avelsstrategi

På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslut om att det för varje hundras ska finnas en s k rasspecifik avelsstrategi. Uppdraget att utforma dessa lades på specialklubbarna, som i sin tur i huvudsak delegerar ut arbetet på rasklubbarna, även om samordningsansvaret kvarstår hos specialklubben.

Vad är en rasspecifik strategi – behövs den?

En rasspecifik avelsstrategi (RAS) är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras. SKKs Avelspolicy anger målen, strategin beskriver vägen dit.

RAS vems ansvar? Ansvar för rasens framtid ligger alltid ytterst hos den enskilda uppfödaren och ägaren till avelshunden. För att fatta relevanta beslut behöver den enskilda ägaren både allmänna kunskaper om avel och fakta kring den egna tiken samt den tilltänkta avelshunden, vad gäller egenskaper, mentalitet och nedärvbar sjukdomshistorik. Allt för att målen i den planerade kullen ska ligga så nära den avelsstrategi som finns för rasen och de personliga avelsmålen.

Generellt om rasen

Rasens historia, bakgrund och utveckling

Långhårig Vorsteh anses vara den äldsta av de tre vorstehraserna. På kopparstick och oljemålningar från 1500-talet kan man se långhåriga hundar i olika jaktsituationer, både vid fågeljakt och jakt på högvilt. Dessa hundar var i motsats till dagens långhåriga vorstehhundar relativt små. De hade brun päls, brett huvud och kuperad svans. Under 1600- och 1700-talen utvecklades den till en stor, kraftig hund med långsamt och snävt sök. Jakten med Långhårig Vorsteh var på den tiden mycket lik dagens jakt med spaniel.

Rasen härstammar från de medeltida wachtelhundar, som användes till jakt på fågel. Man anser att franska spaniel, engelska Gordonsetter och Irländsk Setter finns inblandade i den slutliga utformningen av rasen. I några linjer lär även Pointer och en spansk stående fågelhund ha korsats in. Rasens utseende tyder på att dessa förmodanden är riktiga.

Friherre von Zedlitz tog initiativet till en gemensam klubb som fick namnet Verein Deutsch Draathaar. Klubben hade som mål att skapa den mest fullkomliga och mångsidigt användbara brukshunden med strävt hårlag. Alla vägar som kunde leda till målet var tillåtna. Föreningen hade stor framgång men blev skamlöst bemött av den tyska kynologiska världen. Det skulle dröja ända till 1928, alltså 26 år efter dess grundande, innan föreningen blev upptagen i den Tyska kennelklubben.

Med kombinationen av goda fältegenskaper och uthållighet, som de engelska hundarna medförde, och arvet från den ursprungliga tyska vorstehn i form av vattenpassion, apporteringsglädje, lugnt eftersök och rovdjursskärpa, ansågs att man fått fram en idealisk jakthund. År 1878 bildades den första avelsföreningen för Långhårig Vorsteh i Berghausen och årets efter anordnades en stor utställning för Långhårig Vorsteh varvid den första rasstandard sammanställdes i vilken man förbjöd den svartvita färgkombinationen, som förmodligen var ett arv från Gordonsettern. Den minoritet av svartvita valpar som föddes avlivades från början men man kom snart underfund med att de inte var sämre jakthundar och lät dem leva. De skänktes bort och blev så småningom grunden till Grosser Münsterländer, som alltså är en färgvariant av Långhårig Vorsteh.

Reviderad februari 2015

Övergripande avelsmål för rasen

Vår ras är numerärt liten i Sverige (se nedan registreringsstatistik) och en del import av hundar från Tyskland, England, Norge och även Danmark. Ett stort ansvar vilar på de individuella uppfödarna att tillsammans med klubbens avelsrådgivare inhämta kunskap om importhundars hälsa, jaktegenskaper och genetiska bakgrund. Ett utvecklat samarbete med andra ras- specialklubbar tillför här värdefull kunskap. Ärftlig variation är en särskilt viktig förutsättning för rasernas möjlighet att fortleva och uppfödarnas möjligheter att bedriva sund avel. Därför skall aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Det stora inslaget av importhundar framgår av kurvorna för "avelstruktur barnbarn" (som finns att läsa på SKK avelsdata). Den numera mycket låga graden av inavel kan bland annat tillskrivas detta arbete med import av avelsdjur.

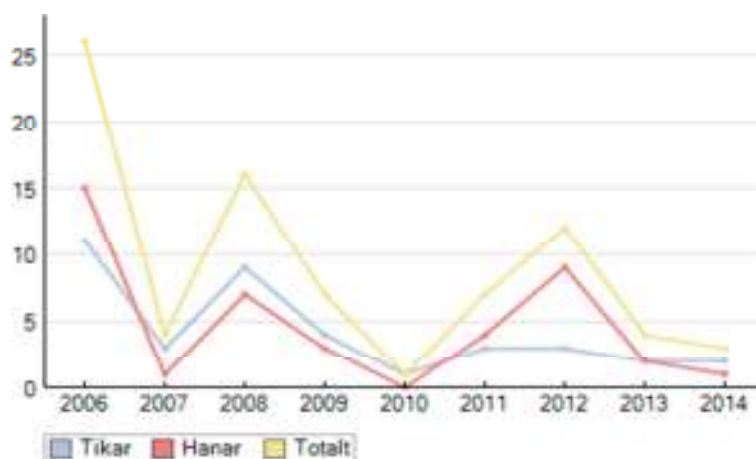
Svenska Vorstehklubben (SVK) ansvarar, i samarbete med Svenska Kennelklubben (SKK), för utveckling av rasen långhårig vorsteh i Sverige.

Avel och uppfödning skall ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler och till hjälp finns ett rasset specifikt hälsoprogram som utarbetats.

Rasens population

Populationsstorlek, registreringsiffror

Antal reg/år	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tikar (varav importer)	11 (2)	3 (2)	9	4 (1)	1 (1)	3	3 (1)	2 (1)	2 (2)
Hanar (varav importer)	15	1 (1)	7	3	-	4	9 (3)	2 (1)	1 (1)
Totalt	26 (2)	4 (3)	16	7 (1)	1 (1)	7	12 (4)	4 (2)	3 (3)

Källa SKK avelsdata

Import av material från andra länder, antal importer redovisas inom () vid registreringsiffrorna

Genomsnittlig kullstorlek

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kullstorlek	24	7	9	6	0	7	10	0	0
Antal kullar	3	1	1	1	0	1	2	0	0

Källa SKK avelsdata

Rasen har hög reproduktionsförmåga mätt i antalet valpar per kull, vilket för åren 2006 – 2014 i genomsnitt var 7 valpar per kull.

Inavelstrend

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inavelsgrad	0,4 %	0 %	0,3 %	2,1 %	0 %	1,9 %	0 %	0 %	0%

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över 5 generationer.

Källa SKK avelsdata

Rasens genetiska variation är mycket viktig att bibehålla. En hög inavelsgrad innebär en dubbling av gener (ökad homozygoti). Dubbling av gener medför att gener förloras. Även gener med negativ verkan dubblas, därför är genetisk variation nödvändig. Därigenom skapas förutsättningar för att bibehålla rasens goda hälsa och funktion och skapar förutsättning för att vidareutveckla dess funktionalitet.

Målsättning

Att öka informationen av vikten av utvärdering av varje kull.

Strategi

Publicera blankett för utvärdering av valpkull på hemsidan. Fortsätta sprida information om vikten av att bibehålla den låga inavelsgraden i rasen.

Hälsa

Allmänna rekommendationer

Sjuka hundar eller hundar som ger avkomma med sjukdom där trolig ärftlig bakgrund finns, används inte i avel.

För att nå framsteg i avelsarbetet gäller att inte ha för många egenskaper att ta hänsyn till, det är viktigt att de för individen allvarliga sjukdomarna/defekterna prioriteras.

För att komma till rätta med de sjukdomar som förekommer inom rasen och där ärftlighet kan misstänkas, behövs information från uppfödare och hundägare.

Höftledsdysplasi, HD

Arvsgången för HD och ED är komplex där både arv, med många gener samverkar (polygen), och miljö är bidragande orsaker till sjukdomens utveckling.

Födelseår	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Antal födda	24	7	9	6	-	7	10	-
Antal röntgade	12	3	1	5	-	3	4	-
Antal med HD , C	3	1	-	-	-	1	1	-
Antal med HD , D	-	-	-	-	-	-	-	-
Antal med HD, E	-	-	-	-	-	-	-	-
Andel med HD C-E (%)	25	33,3	0	0,0	0,0	33,3	25	0,0

Källa SKK avelsdata 31/1 2015

Målsättning HD & ED

HD ingår i dagsläget i SKK:s hälsoprogram på nivå 2 men en förhoppning om att så snart SKK medger kunna få övergå till HD index.

ED Förekommer i låg frekvens samtidigt som väldigt få individer röntgas. Eftersträva att fler individer röntgas

Strategi HD & ED

HD Verka för att få minst 50 % röntgad avkomma. **ED** Eftersträva att fler individer röntgas. Genom direktinformation till uppfödarna samt via hemsidan och i Svensk Vorsteh och att i avelsarbetet undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Arvbara sjukdomar

Epilepsi, autoimmuna sjukdomar och tumörer förekommer men i låg frekvens. Bettfel och kryptochism förekommer i rasen men i så låg frekvens att det endast hålls under uppsikt. De är inte föremål för några speciella avelsmässiga åtgärder

Målsättning- Arvbara sjukdomar

Förekomsten bevakas och då det handlar om allvarliga sjukdomar så skall det eftersträvas att hålla sjukdomsfrekvensen låg.

Strategi-Arvbara sjukdomar Främst genom direktinformation till uppfödarna samt via hemsidan och i Svensk Vorsteh och att i avelsarbetet undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Jaktegenskaper

Nulägesbeskrivning

Rasen har goda jaktegenskaper. Under åren 2006-2014 registrerades 80 långhårig vorsteh (inklusive importer), av dessa blev det 25 jaktprovsstarter där 14 ledde till pris, varav 7 till 1:a pris, 6 till 2:a pris och 1 till 3:e pris.

För viltspårprov 33 starter fördelade på 16 i anlagsklass varav 16 är godkända, och 17 i ökl varav 10 till 1:a pris, 2 till 2:a pris och 5 till 3:e pris.

Reviderad februari 2015

Målsättning- jaktegenskaper

Verka för att öka antalet provad avkomma i framförallt ukl. Inför parning bör båda föräldradsjuren uppvisa egenskapsvärden som är lika bra som, eller bättre än, medelvärdet för rasen och för könet avseende minst fyra av egenskaperna: fart, vidd, reviering, följsamhet och vattenpassion. Samt att fortsätta bevara apportioneringslust, spårformåga, vattenpassion och rovdjursskärpa. Verka för att försöka förbättra egenskapssiffrorna till optimala 4.

Strategi-jaktegenskaper

Genom fortsatt uppföljning av egenskaperna fart, vidd, reviering, följsamhet och vattenpassion i samarbete med SVK:s jaktprovsdomarkommitté och Lathundsgrupp.

Mentalitet

Sedan 2007 har SVK inte haft någon mentalbeskrivning, dock har SVK under 2014 anslutit sig till SKK:s officiella mentalbeskrivning Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH. Utvärdering kommer att ske efter två år.

Målsättning-mentalitet

Antalet hundar som genomgår någon form av mentalbeskrivning är få.

Vi behöver få många fler hundar beskrivna, gärna fler ur samma kull eller ännu hellre hela kullar för att kunna kartlägga hur rasens mentalitet ser ut och därmed kunna använda det i avelsarbetet.

Strategi-mentalitet

Vi ska verka för att fler hundar ska bli beskrivna genom fortsatt information.

Om fler hundar blir officiellt beskrivna i SKK:s officiella mentalbeskrivning BPH, Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, så kan arvbarhetsbeskattningen öka enligt SKK:s forskare. BPH innehåller fler registreringar än tidigare mentalbeskrivningar när det gäller bl.a. sociala och aggressiva beteenden.

Exteriör

Generellt uppfyller hundarna gällande rasstandard. Rasen har ännu inte varit aktuell för exteriörbeskrivning.

Målsättning-exteriör

Verka för att exteriörbeskrivning påbörjas under 2015.

Strategi-exteriör

Återuppta försöken att kunna databehandla resultaten. Verka för en god exteriör utifrån funktion och att i avelsarbetet undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Summering

Generellt sett är rasen sund och frisk med goda jaktegenskaper, en funktionell exteriör och god mentalitet. Det är av största vikt att bevara och utveckla ytterligare de goda egenskaperna.

Övrigt

Förankring i klubben har skett genom;

- Rasenkäter under åren 2003, 2012 och 2013
- Löpande information inför RAS revideringen på SVK:s hemsida
- Information i SVK:s tidning Svensk Vorsteh inför RAS revideringen
- Revideringsförslag inför avelskonferensen våren 2014 per mail till uppfödarna samt på SVK:s hemsida
- Enkät per mail och på hemsidan rörande revideringsförslaget inför Avelskonferensen
- Avelskonferens i juni 2014 i två dagar, varav en dag avsatt för genomgång av RAS med 86 deltagande medlemmar
- Förnyat revideringsförslag efter Avelskonferensen per mail till uppfödarna och på SVK:s hemsida i 7 månader med uppmaning att komma in med synpunkter på förslaget
- Personligt möte för SVK:s avelskommitté februari 2015 där RAS slutligen fastställdes

Källhänvisningar

- Statistik från Agria Breed profile
- Svensk Vorsteh klubben (SVK) rasenkäter
- Svensk Vorsteh klubben (SVK) Jaktprovsstatistik
- Svenska Kennel klubben (SKK) avelsdata
- Uppfödarenkäter
- Medlemsmöte/avelskonferens
- Exteriördomare inom SVK